

FF: PSBA004 ÚVOD DO PSYCHOLOGIE
(PODZIM 2021)

TESTOVÁNÍ V PSYCHOLOGII

Psychometrický test je takový, který měří určité rysy psychického fungování člověka a poskytuje skóry, jenž mohou:

- umožnit porovnání se skóry jiných lidí
  - umožnit předvídat budoucí chování nebo výkon
-
- **Testy schopností** - měří inteligenci, obecné usuzování, verbální, numerické nebo prostorové schopnosti.
  - **Testy dovedností** - měří specializované dovednosti, např. koordinace ruky a oka, pozornost ...
  - **Osobnostní testy** - měří rysy či vlastnosti, např. Big Five, Eysenckův osobnostní dotazník ...
  - **Motivační testy** - měří pohnutky a zájem pro účely poradenství při volbě povolání
  - **Ostatní testy** - zjišťují duševní poruchy nebo učební deficity.

Sporné stránky psychometrického testování

Je test prováděn
spravedlivě

- podmínky testování musí být pro všechny stejné
- zkušenost s testováním může vést k lepšímu výkonu
- na výkonu se může projevit motivovanost a záměry testovaných

Je test konstruován
spravedlivě

- testy obecných schopností nesmí znevýhodňovat některé skupiny

Je test technicky
v pořádku

- validita - měří test to co má měřit?
- reliabilita (spolehlivost) - měří test konzistentně a spravedlivě?
- standardizace a rozlišovací síla - je schopen test řádně rozlišit mezi subjekty

Jsou výsledky testu řádně
využity a uplatněny

- být si vědom nedokonalosti testů
- nevyužívat výsledků testů k "nálepkování" osob
- využívat test k tomu, k čemu byl určen
- výsledky testů jsou východiskem ...

Proč tedy testujeme?

- ❖ provedení je snadné, rychlé a relativně levné
- ❖ testy mohou být objektivnější a spravedlivější než subjektivní názor posuzovatele
- ❖ velmi užitečné jsou pro:
  - zaměstnavatele
  - zaměstnance
  - osoby trpící problémy

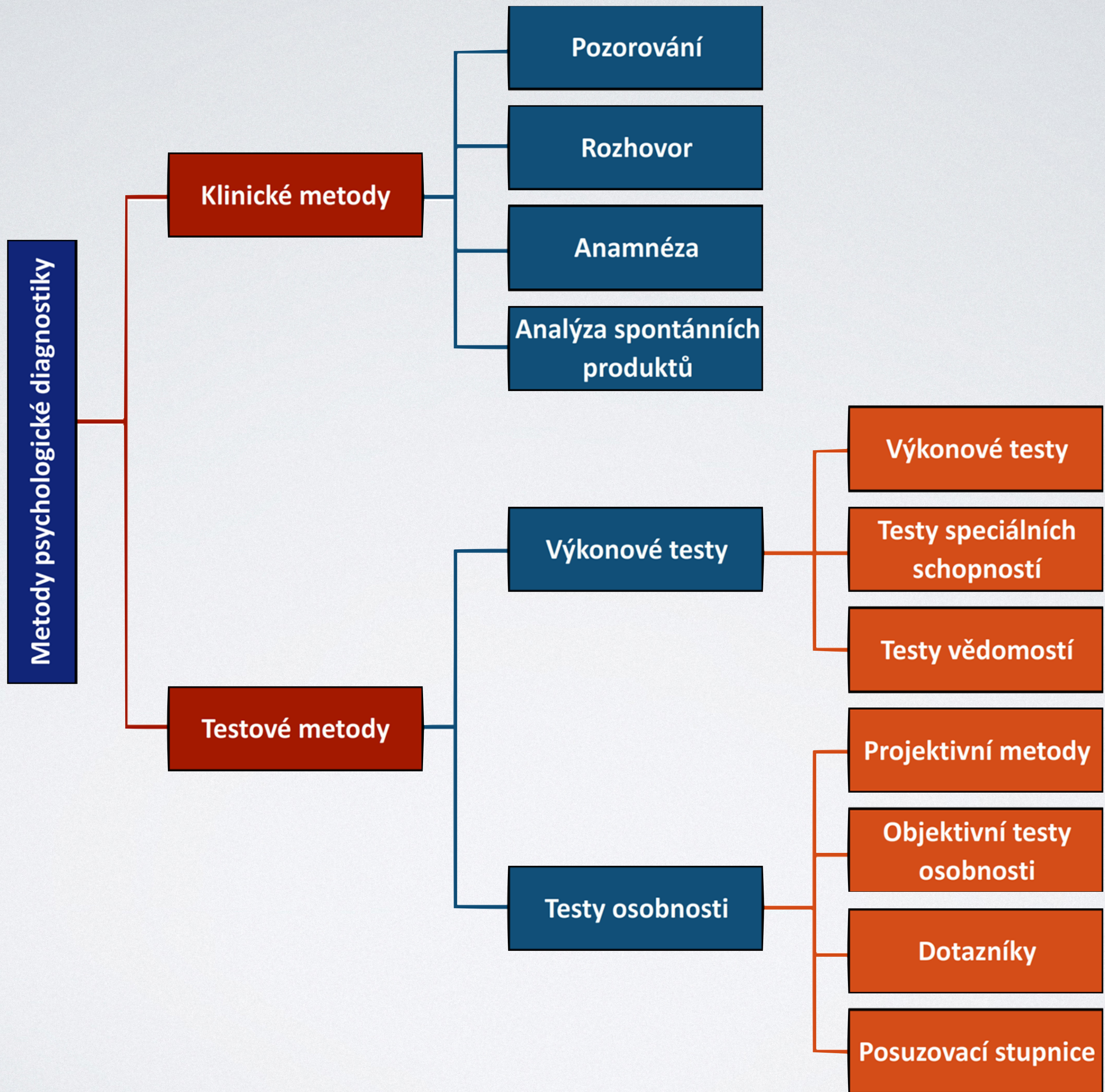
PSYCHODIAGNOSTIKA

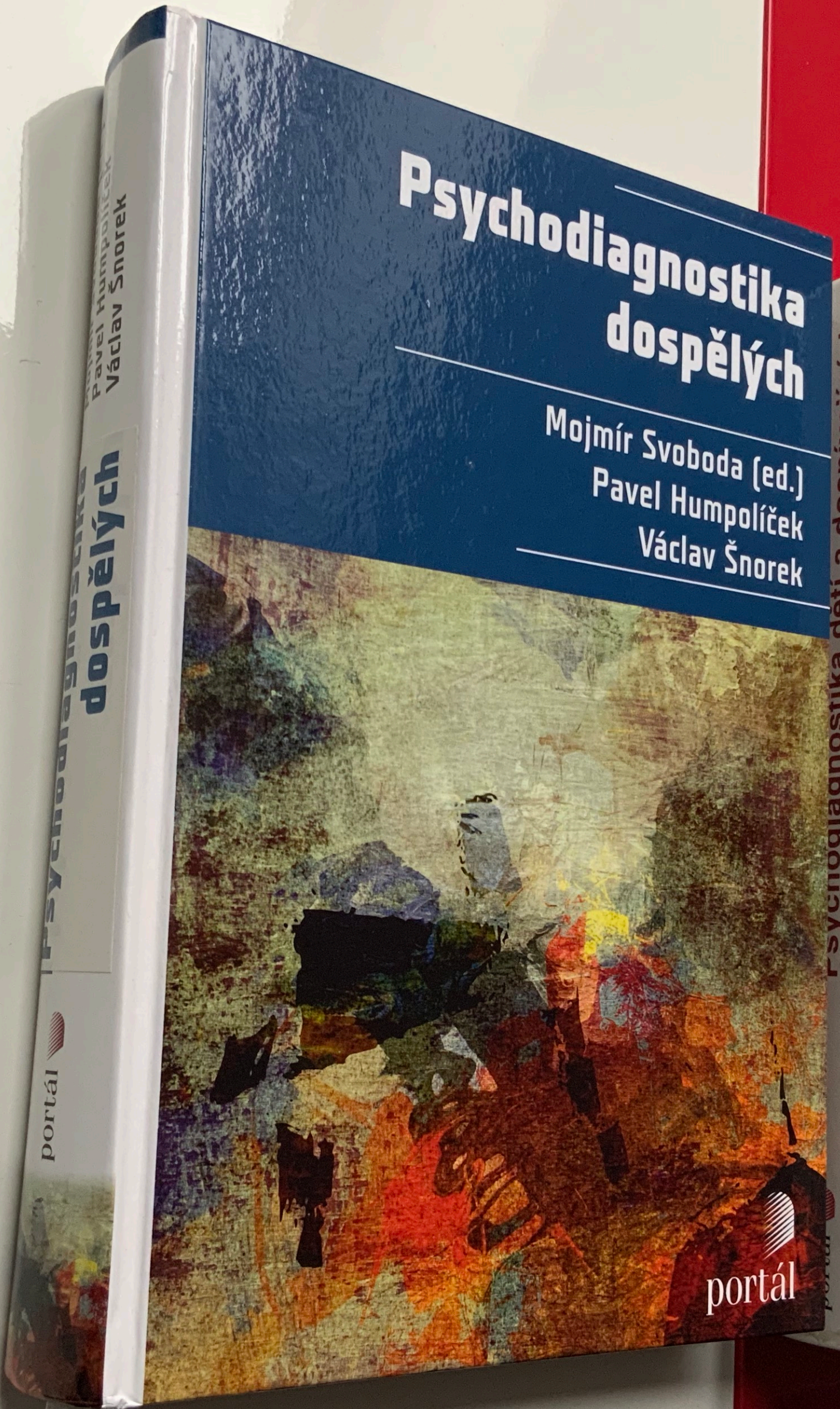
Psychodiagnostika patří mezi aplikované psychologické disciplíny; jejím úkolem je zjišťování a měření duševních vlastností, stavů a dalších charakteristik jedince. Psychodiagnostika je těsně spjata s psychologíí osobnosti a s diferencíální psychologíí. (Svoboda, 2009, s. 13)

Psychologická diagnostika se nezabývá pouze patologií, ale zejména zjištěním, popisem a utříděním všech charakteristik jedince. Diagnostickou činnost lze označit za soubor operací, postupů a technik, jejímž cílem je stanovit diagnózu - psychický stav jedince, a to podle konkrétního cíle, kterým může být:

- ◆ určení stupně vývoje,
- ◆ zjištění příčin odchýlného vývoje od věkové normy,
- ◆ zjištění individuálních zvláštností osobnosti jedince,
- ◆ zjištění podstaty, podmínek a příčin individuálních rozdílů,
- ◆ prognóza nebo predikce.

(Svoboda, 2009, s. 14)

Pavel Humpolíček
Václav Šnorek

Psychodiagnostika dospělých

Mojmír Svoboda (ed.)
Pavel Humpolíček
Václav Šnorek

Psychodiagnostika
dospělých

portál

portál

Psychodiagnostika dětí a dospívajících

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

portál

Psychodiagnostika dětí a dospívajících

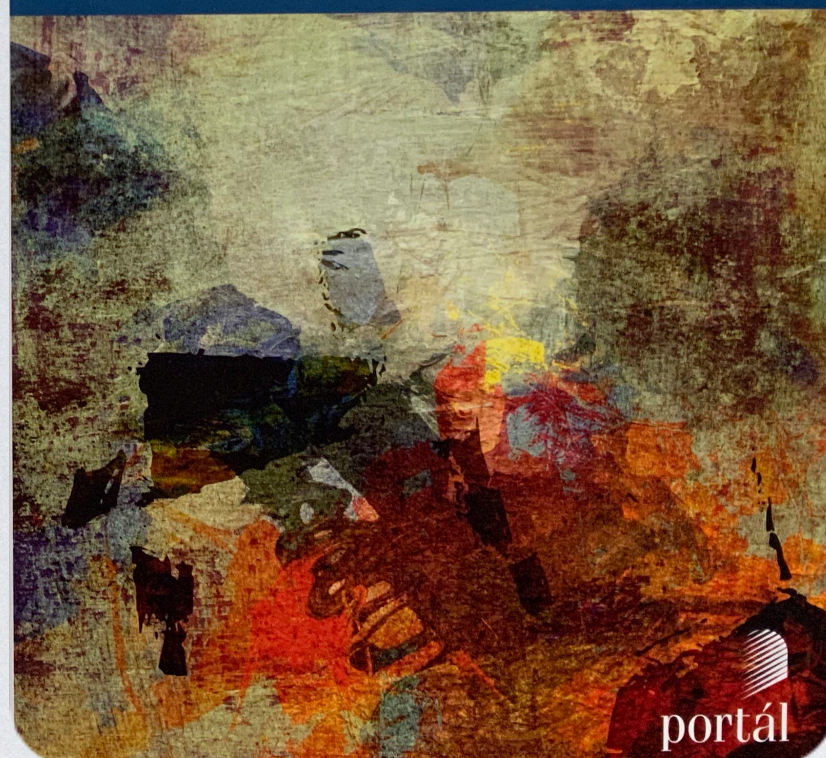
M. Svoboda (ed.), D. Krejčířová, M. Vágnerová

portál

Psychodiagnostika dospělých

Mojmír Svoboda (ed.)
Pavel Humpolíček
Václav Šnorek

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Svoboda, Mojmír
Psychodiagnostika dospělých / Mojmír Svoboda (ed.), Pavel Humpolíček,
Václav Šnorek. - Vyd. 1. - Praha : Portál, 2013. - 488 s.
ISBN 978-80-262-0363-6 (váz.)

159.9.072.5 * 159.922.62 * (437.3)

- psychodiagnostika - metody
- psychologie dospělých
- psychodiagnostika - Česko
- kolektivní monografie

159.9 - Psychologie [17]

Kniha vychází s podporou Vědecké rady Portálu:

Prof. JUDr. Igor Tomeš, CSc. (předseda).

Doc. PhDr. Isabella Pavelková, CSc.; Prof. PhDr. Zdeněk Helus, DrSc.;

Prof. PhDr. Jan Průcha, DrSc., Dr.h.c.; Prof. PhDr. Jan Jiráček, Ph.D.;

Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.; Prof. PhDr. Jan Vymětal;

Doc. PhDr. Oldřich Matoušek, CSc.; Prof. PhDr. Zbyněk Vybíral, Ph.D.;

PhDr. Bohumila Baštecká, Ph.D.

Odbornými recenzenty původního vydání pod názvem

Psychologická diagnostika dospělých byli:

Prof. PhDr. Stanislav Kratochvíl, CSc.

PhDr. Marián Košč

Odborný recenzent současného vydání:

prof. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.

© Mojmír Svoboda (ed.), Pavel Humpolíček, Václav Šnorek, 2013

© Portál, s. r. o., Praha 2013

ISBN 978-80-262-0363-6

Obsah

Summary	8
Úvod	9
ČÁST I	
METODOLOGICKÉ OTÁZKY	13
1 Diagnostická činnost a diagnostická metoda	15
2 Stručný pohled na vývoj psychologické diagnostiky	17
3 Etické zásady psychodiagnostické práce	21
3.1 Etika v jednotlivých oblastech psychodiagnostického procesu ..	22
Autoři testů	23
Distributoři testů	23
Uživatelé testů	25
Testování jedinci	26
3.2 Sdělování výsledků vyšetření a ochrana dat	26
4 Průběh psychologického vyšetření	29
5 Proces psychologického vyšetření	31
6 Počítačové a internetové testování	33
6.1 Komputerovaná testování	33
6.2 Internetové testování	34
7 Užití psychodiagnostiky v praxi	37
Monitoring užívaných metod v českém prostředí	38
8 Základní vlastnosti testů	41
8.1 Standardizace	42
8.2 Objektivita	44
8.3 Reliabilita	45
8.4 Validita	47
8.5 Transferabilita	49
9 Nové trendy v psychodiagnostice	51
10 Klasifikace psychodiagnostických metod	57

ČÁST II	
KLINICKÉ METODY	61
11 Pozorování	63
12 Rozhovor	77
12.1 Fáze rozhovoru	78
12.2 Techniky vedení rozhovoru	79
Technika kladení otázek	79
Technika jednoduché akceptace	80
Technika zachycení a objasnění	80
Technika parafrázování	81
Technika interpretace	81
Technika ujištění	81
Technika používání pomlky	81
12.3 Registrace rozhovoru	82
13 Anamnéza	85
14 Analýza spontánních produktů	89
ČÁST III	
TESTOVÉ METODY	91
15 Výkonové testy	93
15.1 Testy inteligence	93
Jednodimenzionální testy inteligence	97
Komplexní testy inteligence	112
15.2 Testy speciálních schopností a jednotlivých psychických funkcí	142
Testy paměti	143
Zkoušky kreativity	155
Zkoušky parciálních a kombinovaných schopností	162
Testy dalších schopností (technických, verbálních, matematických a uměleckých)	178
Neuropsychologické metody	182
15.3 Testy vědomostí	212
16 Testy osobnosti	215
16.1 Projektivní metody	217
Verbální projektivní metody	219
Grafické projektivní metody	280
Manipulační projektivní metody (Metody volby)	295
16.2 Objektivní testy osobnosti	307

16.3 Dotazníky	317
Jednorozměrné (unidimenzionální, jednofázové) dotazníky	321
Vícerozměrné (multidimenzionální, multifázové) dotazníky	359
16.4 Posuzovací stupnice	437
Numerické posuzovací škály	438
Grafické posuzovací škály	439
Standardní posuzovací škály	440
Kumulativní posuzovací škály (škály kumulovaných vlastností)	440
Posuzovací škály s nucenou volbou	440
Vizuální analogové škály	440
Sebeposuzovací stupnice	444
„Objektivní“ posuzovací stupnice	449
ČÁST IV	
PSYCHOLOGICKÝ NÁLEZ	457
Nález orientovaný klinicky (kazuistický)	459
Nález orientovaný testově	460
Nález exploračně-testový	462
Nález narativní (dynamicky komplexní)	463
Nález orientovaný na složky osobnosti	465
Doslov	471
Literatura	472
Rejstřík metod	478

Psychodiagnostika dospělých

Mojmír Svoboda (ed.)
Pavel Humpolíček
Václav Šnorek

Psychodiagnostika dětí a dospívajících

M. Svoboda (ed.), D. Krejčířová, M. Vágnerová

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Svoboda, Mojmir
Psychodiagnostika dětí a dospívajících / Mojmir Svoboda
(ed.), Dana Krejčířová, Marie Vágnerová. -- Vyd. 1. -- Praha :
Portál, 2001. -- 792 s.
ISBN 80-7178-545-8

316.346.32-053.2 * 159.9.072.5

- děti a mládež
- psychologická diagnostika
- studie

Lektorovali:
Prof. PhDr. Zdeněk Matějček a PhDr. Marián Košč

© Prof. PhDr. Mojmir Svoboda, CSc., PhDr. Dana Krejčířová,
doc. PhDr. RNDr. Marie Vágnerová, CSc., 2001
© Portál, s. r. o., Praha 2001

ISBN 80-7178-545-8

Obsah

Úvod 11

ČÁST I

Metodologické otázky 13

1 Psychodiagnostika, diagnostická metoda,
diagnostická činnost 13

2 Psychometrické vlastnosti psychodiagnostických metod 15

2.1 Objektivita 15

2.2 Standardizace 16

2.3 Reliabilita 17

2.4 Validita 18

3 Vývoj psychologické diagnostiky 19

4 Zvláštnosti dětské diagnostiky 24

4.1 Situace psychologického vyšetření 24

4.2 Struktura a průběh vyšetření 26

5 Klasifikace psychodiagnostických metod 29

ČÁST II

Klinické metody 31

1 Pozorování 32

2 Rozhovor 36

3 Anamnéza 44

4 Analýza spontánních produktů 47

Psychodiagnostika dětí a dospívajících

M. Svoboda (ed.), D. Krejčířová, M. Vágnerová

OBSAH

ČÁST III

Testové metody	49
1 Vývojové škály	51
1.1 Zvláštnosti diagnostiky dětí útlého věku	57
1.2 Gesellovy vývojové škály	65
1.3 Bühlerové-Hetzerové Kleinkindertest	66
1.4 Škály N. Bayleyové – Bayley Scales of Infant Development (BSID)	70
1.5 Mnichovská vývojová diagnostika	71
1.6 Griffithová škála	72
1.7 Interpretace výsledků obecných vývojových škál a odhad vývojové prognózy	78
1.8 Současné trendy vývojové diagnostiky	79
1.9 Testy kognitivních schopností v útlém věku	81
1.10 Novorozenecké škály	85
1.11 Vývojová diagnostika u nás	88
2 Intelligenční testy a soubory	89
2.1 Měření inteligence u dětí	93
2.2 Individuálně administrované intelligenční soubory	124
2.3 Jednodimenzionální individuální intelligenční testy	127
2.4 Skupinově použitelné intelligenční testy	130
2.5 Jednodimenzionální skupinově využitelné intelligenční testy	137
3 Testy speciálních schopností, znalostí a dovedností	137
3.1 Percepční testy	137
3.1.1 Testy zrakové percepce	147
3.1.2 Testy sluchové percepce	151
3.1.3 Testy percepční zátěže	152
3.2 Hodnocení motorických schopností a laterality	158
3.3 Hodnocení pozornosti	167
3.4 Hodnocení paměti	167
3.4.1 Testy neverbální paměti	170
3.4.2 Testy verbální paměti	172
3.4.3 Komplexní paměťové testy	175
3.4.4 Hodnocení metapaměti	178
3.4.5 Jiné možnosti vyšetření paměti u dětí předškolního a školního věku	178
3.5 Hodnocení řeči a jazykových schopností	183
3.6 Diagnostika školních schopností a dovedností	196
3.7 Hodnocení sociálních dovedností	199
3.8 Testy znalostí a obecné informovanosti	199

OBSAH

4 Neuropsychologické soubory a metody	202
4.1 Dětská neuropsychologie	202
4.2 Neuropsychologická diagnostika	207
5 Projektivní metody	236
5.1 Verbální projektivní metody	239
5.2 Grafické projekční metody	262
5.3 Techniky volby (manipulační)	262
6 Kresebné techniky	271
6.1 Kresba sloužící jako odhad celkové úrovně rozumových schopností	272
6.2 Kresba zhodnocující úroveň senzomotorických dovedností	281
6.3 Projektivní kresebné metody	286
6.3.1 Kresebné tematické techniky	287
6.3.2 Techniky dokreslování předlohy	314
6.4 Kresebné testy kreativity	316
7 Dotazníky	319
7.1 Jednodimenzionální dotazníky	323
7.2 Vícemimenzionální dotazníky	340
7.3 Dotazníky pro rodiče a vychovatele	360
8 Objektivní testy osobnosti	364
9 Posuzovací škály	372
9.1 Škály sebehodnocení	374
9.2 Škály hodnocení chování jiných osob	384
9.3 Škály hodnocení skupiny, resp. pozice jedince ve skupině	391
9.4 Škály hodnocení zájmů	396

ČÁST IV

Speciální otázky dětské diagnostiky	399
Úvod	399
1 Poruchy inteligence	400
1.1 Mentální retardace	400
1.1.1 Diagnostické postupy	400
1.2 Diferenciální diagnostika	409
1.3 Demence u dětí	411
2 Smyslově a motoricky postižené děti	413
2.1 Obecná pravidla hodnocení zdravotně postižených dětí	413
2.2 Zrakově postižené dítě	417

Psychodiagnostika dětí a dospívajících

M. Svoboda (ed.), D. Krejčířová, M. Vágnerová

OBSAH	
2.3 Sluchově postižené dítě	434
2.4 Pohybově postižené dítě	451
3 Poruchy řeči	460
3.1 Vývojové poruchy řeči	460
3.2 Získané poruchy řeči	473
3.3 Poruchy plynulosti řeči	481
4 Neuropsychologické vyšetření	489
4.1 Identifikace dětí s organickým postižením CNS	489
4.2 Neuropsychologické nálezy u některých vývojových poruch a neurologických onemocnění	492
4.3 Hypotézy o povaze postižení	510
4.4 Odhad premorbidní úrovně	510
4.5 Návrh plánu léčby a rehabilitace, úvahy o prognóze	511
5 Pervazivní vývojové poruchy a dětské psychózy	513
5.1 Pervazivní vývojové poruchy (dle MKN-10 dg. F 84)	513
5.2 Dětské psychózy	539
6 Psychosomatické poruchy	542
6.1 Diagnostika psychosomatických poruch a onemocnění	545
6.2 Diferenciální diagnóza	548
6.3 Specifické problémy u některých vybraných psychosomatických poruch	552
7 Neurotické a emoční poruchy	580
7.1 Úzkostné poruchy	581
7.2 Deprese a bipolární porucha v dětství	601
7.2.1 Deprese	601
7.2.2 Bipolární porucha u dětí (maniodepresivní porucha)	615
8 Diagnostika závislostí: nikotin, ethyl, drogy, gambling	616
9 Diagnostika školní zralosti	624
10 Specifické poruchy učení	631
10.1 Psychologická diagnostika školní neúspěšnosti	631
10.2 Specifická porucha čtení	631
10.3 Specifické poruchy psaní a pravopisu	647
10.4 Preventivní diagnostika specifických poruch čtení a psaní	652
10.5 Specifická porucha počítání	658
10.6 Sebehodnocení a sociální pozice dítěte se specifickou poruchou učení	660
10.7 Vývojové proměny specifických poruch učení a jejich důsledků v adolescenci	663
11 Specifické poruchy chování	665

OBSAH	
12 Poradenství pro volbu povolání	679
13 Sociální vztahy, adaptace, deprivace	694
13.1 Následky zátěží, traumat a špatného zacházení s dětmi	694
13.2 Děti ohrožené prostředím	702
13.2.1 Rizikové faktory vztahové patologie v rodině	703
13.2.2 Diagnostické postupy v případě podezření na špatné zacházení s dítětem	707
13.2.3 Zanedbávání dítěte a psychická deprivace	709
13.2.4 Týrání	711
13.2.5 Sexuální zneužívání	718
13.2.6 Münchhausenův syndrom v zastoupení	720
13.3 Vodítka k terapii	721
14 Rodinná diagnostika	721
14.1 Rodinný rozhovor a pozorování rodinné interakce	723
14.2 Individuálně administrované metody	729
14.3 Specifické techniky rodinné diagnostiky	730
15 Forenzní diagnostika	736
15.1 Okruhy problémů, jež nejčastěji řeší psychologové jako soudní znalci	738
15.2 Ukázka soudního posudku (zestručněno)	741
ČÁST V	
Psychologická dokumentace a psychologický nálezy	747
1 Příklad formuláře používaného pro psaní nálezu	748
2 Obsahové a formální zásady pro psaní nálezu	750
2.1 Obsahové zásady	750
2.2 Formální zásady	753
Slovníček	759
Literatura	765
Rejstřík testů	785

ETICKÉ OTÁZKY PSYCHOLOGICKÉHO TESTOVÁNÍ

- ◆ Účastníka testování musíme obeznámit s tím, že bude testován.
- ◆ Účastník testování musí být informován o tom, komu budou výsledky testování poskytnuty a musí s předáním výsledků souhlasit.
- ◆ Účast na testování musí být dobrovolná.
- ◆ Účastník má právo odmítnout psychologické testování.
- ◆ Výsledky testování nesmí být bez svolení účastníka poskytnuty třetí straně.
- ◆ Každý účastník testování má právo na stejné podmínky administrace daného testu.
- ◆ Testovaná osoba má právo znát, jak bude nakládáno s výsledky testu.

dědičnost proti prostředí

	přirozenost (dědičnost)	výchova (prostředí)
vychází z	nativistické filozofie, biologie, evoluční teorie	empiristické filozofie, behaviorismu, sociální psychologie
vysvětluje chování	genetickým determinismem, dědičnými vlivy, plánem dozrávání, neurochemickými a horm. vlivy	při narození je mysl nepopsaná deska, znalosti a chování jsou naučené z interakce s prostředím
užívá metody	mapování genomů, výzkumy dvojčat, snímání mozku, stimulace a poškození mozku, využívání farmak	klasické a operantní podmiňování, manipulace se sociálním prostředím pro změnu chování
dopady	chování lze měnit jen hmotnými prostředky: eugenika, genová terapie, mozková chirurgie, farmaka	chování lze snadno měnit pomocí změn v prostředí a posilováním, kohokoliv lze jakkoliv přeškolit
kritika	redukcionisté mohou opomíjet vlivy prostředí	redukcionisté mohou opomíjet vrozené vlivy

dědičnost proti prostředí

prolnutí (interakcionismus)

Oproti době kdy si výzkumníci kladli za cíl prozkoumat relativní podíl vrozených faktorů a faktorů prostředí, je nyní přijímáno, že oba tyto vlivy tvoří kontinuum a vzájemně se ovlivňují tak, že jsou prakticky neoddělitelné.

pozice jednotlivých přístupů v psychologii

vrozené

získané

Biopsychologie

genetické,
fyziologické,
hormonální a
neurochemické
výklady chování

Psychoanalýza

instinktivní pudovost,
sexualita a agrese,
které se projevují
v rámci omezení
vnucených
společností

Kognitivní
psychologie

vrozená schemata či
schopnost zpracovat
informace, neustále
se zdokonalující
zkušeností

Humanistická
psychologie

přijímá základní
fyziologické potřeby,
zaměřuje se však na
zkušenosti jedince
s jeho soc. a fyz.
prostředím

Behaviorismus

prakticky veškeré
chování je osvojeno
z prostředí pomocí
podmiňování

VÝVOJOVÉ HLEDISKO

- kognitivně-vývojový přístup v psychologii
  - vývoj výkonu v testech IQ
  - mravní vývoj
  - vývoj osobnosti
  - genderový vývoj
  - sociální vývoj
- ◆ **fylogeneze psychiky** - pozorování a srovnávání chování rozličných živočišných druhů
  - ◆ **antropogeneze psychiky** - vývoj duševního života lidí v různých historických etapách
  - ◆ **ontogeneze psychiky** - vývoj jedince – od početí po smrt
  - ◆ **aktuální geneze** - vývoj konkrétních psychických procesů – např. při řešení problému, emocí, ...

POJETÍ NORMALITY

V psychopatologii je norma zjišťována:

1. **subjektivně** – vlastním odhadem jedince,
2. **sociálně** – názorem sociálního okolí,
3. **z hlediska psychiatrické diagnózy** – tedy přítomnosti či nepřítomnosti psychopatologických symptomů,
4. **statisticky** – kvantitativní odchylkou od statistické normy,
5. **funkčně** – podle projevů, jednání člověka v dané situaci.

Pojem „normální“ můžeme chápat ve třech významech: statistickém, funkčním, normativním.

POJETÍ NORMALITY

Pojem „normální“ můžeme chápat ve třech významech: statistickém, funkčním, normativním.

Při **statistickém** chápání normality je za normální bráno to, co je nejvíce časté, co je průměrné.

Funkční pojetí normality spočívá v tom, že určitý systém plní správně svou funkci.

Třetí pojetí normality je **normativní** (mluvíme též o pracovní, estetické či mravní normě).

POJETÍ NORMALITY

Další možná hlediska

duševní zdraví

optimální stav

proces směřující k seberealizaci

M. Jahodová:

- pozitivní postoj jedince vůči sobě samému,
- zdravý růst a stupeň sebeaktualizace,
- vyvinuté ústřední syntetizující funkce, autonomie,
- přiměřené vnímání reality,
- zvládání vnějšího prostředí.

Může se označovat i jako hodnotová nebo ideální norma

Tento koncept zahrnuje jeden z podstatných rysů normality a to schopnost aktivní přizpůsobivosti
- adaptace

Za **kritéria normality** psychické činnosti jsou považovány: adekvátní pocit jistoty, rozumný stupeň sebevhledu, realistické životní cíle, efektivní kontakt s realitou, integrace osobnosti, schopnost učit se ze zkušeností, přiměřená spontaneita a emocionalita, schopnost uspokojovat požadavky skupiny spojené s určitým stupněm schopnosti emancipovat se od skupiny a konečně adekvátní potřeby se schopností uspokojovat je přijatelným způsobem.

PROKLETÝ OSTROV

(2010)

